

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BUNGE LA TANZANIA**

**TAARIFA YA SHUGHULI ZA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA
MASUALA YA UKIMWI KWA MWAKA 2016/2017**

[Inatolewa chini ya Kanuni ya 117 (15) ya Kanuni za Kudumu
za Bunge, Toleo la Januari, 2016]

Imeandaliwa na Sekretarieti
Idara ya Kamati za Bunge
S. L. P. 941,
JANUARI, 2017
DODOMA.

06 FEBRUARI, 2017

YALIYOMO

SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI	1
1.1 MAJUKUMU YA KAMATI NA SHUGHULI ZILIZOTEKELEZWA	1
1.1.1 <i>Majukumu</i>	1
1.1.2 <i>Shughuli</i>	2
SEHEMU YA PILI	9
2.0 UCHAMBUZI	9
2.1 UCHAMBUZI WA UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA KAMATI	9
2.1.1 <i>Semina za Mafunzo</i>	9
3.0 KUFUATILIA UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA TAASISI ZINAZOSIMAMIWA NA KAMATI	11
3.1 TUME YA KUDHIBITI UKIMWI TANZANIA	11
3.1.1 <i>TUME YA KURATIBU UDHIBITI WA DAWA ZA KULEVYA</i>	12
3.2 TAASISI ZA UMMA ZA KISEKTA ZINAZOTEKELEZA SERA ZA UKIMWI NA DAWA ZA KULEVYA	13
3.2.1 <i>Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma</i>	13
3.2.2 <i>Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee Na Watoto</i>	15
3.2.3 <i>Bohari Kuu ya Madawa (MSD) na Baraza la WAVIU (NACOPHA)</i>	16
3.2.4 <i>Ofisi ya Mkaguzi na Mdhhibiti Mkuu wa Serikali</i>	17
3.2.5 <i>Wizara ya Habari, Utamaduni, Wasanii na Michezo</i>	18
3.2.6 <i>Wizara ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Ufundi</i>	19
3.2.7 <i>Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi</i>	19
4.0 UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO	20
4.1 <i>Mradi wa Ujenzi wa Ghala la Kuhifadhia Dawa za Kulevya</i>	20
4.2 <i>Ziara</i>	22
5.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI	23
SEHEMU YA TATU	25
6.0 MAONI NA USHAURI	25
SEHEMU YA NNE	37
7.0 HITIMISHO	37

TAARIFA YA SHUGHULI ZA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MASUALA YA UKIMWI KWA KIPINDI CHA JANUARI, 2016 HADI JANUARI, 2017

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 117(15) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016; naomba kuwasilisha Taarifa ya Shughuli zilizotekelezwa na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Masuala ya UKIMWI kwa kipindi cha Januari, 2016 hadi Januari, 2017.

1.1 MAJUKUMU YA KAMATI NA SHUGHULI ZILIZOTEKELEZWA

1.1.1 Majukumu

Mheshimiwa Spika, Kwa mujibu wa Nyongeza ya Nane ya Kanuni chini ya 118 (10) ya Kanuni za Kudumu za Bunge Toleo la Januari 2016, Kamati ya Masuala ya UKIMWI imepewa majukumu yafuatayo:

- a) Kuratibu masuala yanayohusu UKIMWI katika sekta zote;
- b) Kufuatilia utekelezaji wa sera na mipango ya Serikali kuhusu UKIMWI na udhibiti wa Madawa ya Kulevya;
- c) Kujadili na kutoa mapendekezo na ushauri kuhusu hatua za kudhibiti madawa ya kulevya; na

d) Kushughulikia Bajeti za Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania na Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Madawa ya Kulevya.

1.1.2 Shughuli

Mheshimiwa Spika, kwa kipindi cha mwaka mmoja yaani Januari 2016/Januari 2017 Kamati ilitekeleza majukumu yake kwa njia za vikao, semina na kongamano mbalimbali zilizohusu Masuala ya UKIMWI na Dawa za Kulevya, aidha Kamati ilifanya ziara za kazi katika Taasisi mbalimbali za Umma ili kujiridhisha na utekelezaji wa Sera za UKIMWI na Dawa za Kulevya katika maeneo hayo.

a) Semina za Mafunzo

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia ugeni wa Wajumbe katika Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Masuala ya UKIMWI, katika kipindi cha Februari 2016 Kamati ilipata mafunzo mbalimbali yaliyoratibiwa na Ofisi ya Bunge kwa dhumuni la kuwajengea uwezo Wajumbe katika kutekeleza majukumu yao. Mafunzo hayo yalihusu mambo yafuatayo:

- i. Muundo na majukumu ya Kamati;
- ii. Kanuni na taratibu za uendeshaji wa shughuli za kamati;
- iii. Muundo na majukumu ya Tume zinazosimamiwa na Kamati hii yaani, Tume ya Kudhibiti UKIMWI

Tanzania (TACAIDS) na Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya; na

iv. Sheria na Sera mbalimbali zinazohusu udhhibiti wa UKIMWI na Dawa za Kulevya nchini.

b) Kufuatilia utekelezaji wa majukumu ya Taasisi zinazosimamiwa na Kamati.

Mheshimiwa Spika, Nyongeza ya Nane chini ya Kanuni ya 118 ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari 2016, imeipa Kamati jukumu la kufuatilia utekelezaji wa majukumu ya Taasisi mbili ambazo ni Tume ya Kudhhibiti UKIMWI Tanzania (TACAIDS) na Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya. Aidha, Kanuni hiyo pia imeipa Kamati jukumu la kuratibu masuala yote yanayohusu UKIMWI katika sekta zote ikiwemo kufuatilia utekelezaji wa sera na mipango ya Serikali kuhusu UKIMWI na udhhibiti wa dawa za kulevya.

c) Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, Kwa mujibu wa Kanuni ya 98 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge Toleo la Januari 2016, Kamati ilikagua Mradi wa ujenzi wa ghala la kuhifadhia vielelezo vya kesi za dawa za kulevya wenye thamani ya shilingi milioni mia tatu hamsini (350,000,000) unaosimamiwa na Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa

za Kulevya uliopo Makao Makuu ya Jeshi la Polisi, Kurasini - Dar es Salaam. Aidha, katika kipindi hiki pia Kamati ilifanya ziara katika taasisi mbalimbali ili kufuatilia utekelezaji wa sera za UKIMWI na Dawa za Kulevya, Taasisi hizo ni pamoja na:

- i. Hospitali ya Taifa Muhimbili na Hospitali ya Rufaa ya Mwananyamala katika Vituo vya Kutolea Huduma za Dawa ya *Methadone* kwa Warahibu wa Dawa za Kulevya;
- ii. Pili Missana Foundation *Sobber House* iliyopo Kigamboni, Dar es Salaam;
- iii. Ofisi ya Mkemia Mkuu wa Serikali;
- iv. Bohari Kuu ya Madawa (MSD);
- v. Mgoji wa Buzwagi uliopo Kahama, Shinyanga;
- vi. Kituo cha Afya cha Kambarage, Shinyanga; na

d)Uchambuzi wa Taarifa za Utekelezaji wa Bajeti za Taasisi zinazosimamiwa na Kamati

Mheshimiwa Spika, Kwa mujibu wa Kanuni ya 98 (2) ya Kanuni za Kudumu za Bunge Toleo la Januari 2016, Kamati ilikutana na Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania (TACAIDS) na Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya ili kwa pamoja kujadili taarifa ya utekelezaji wa bajeti zao kwa mwaka wa fedha 2015/2016 ambapo Kamati ilibaini changamoto mbalimbali za kiutendaji

ambazo kwa kiasi kikubwa zilisababishwa na ufinyu wa bajeti zilizotengwa na

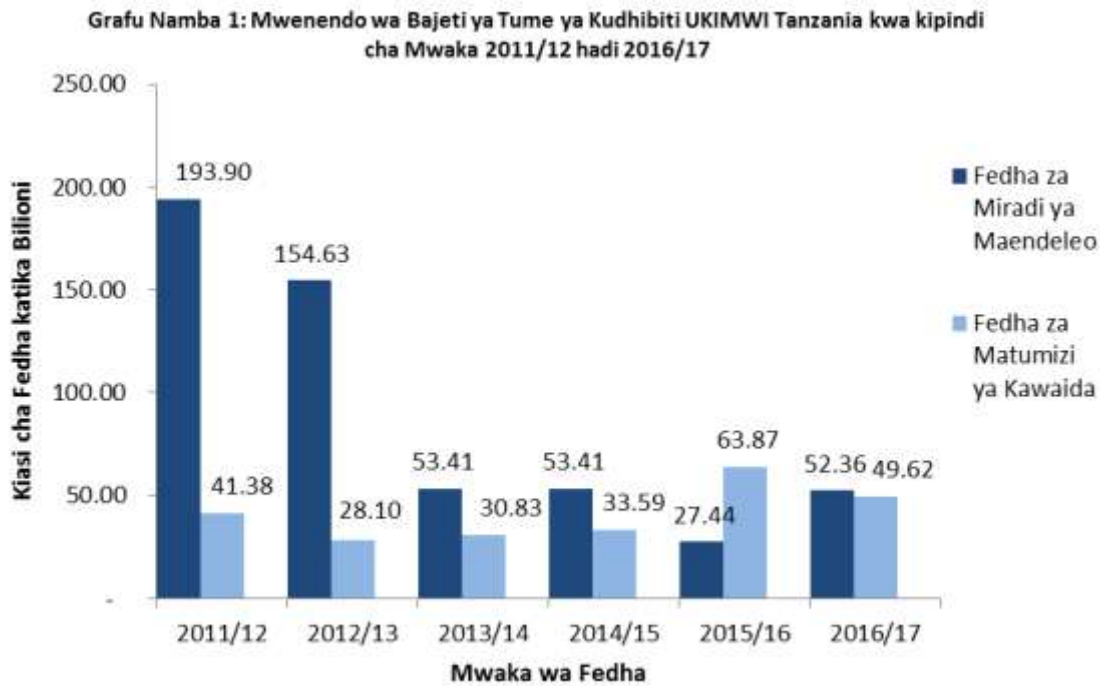
Serikali kwa Tume hizi kama zinavyoonyeshwa katika majedwali na chati zifuatazo:

JEDWALI NAMBA 1

MWENENDO WA BAJETI YA TUME YA KUDHIBITI UKIMWI TANZANIA KWA KIPINDI CHA MIAKA MITANO MFULULIZO KUENZIA 2011/2012 HADI 2016/2017

MWAKA	FEDHA ZA MAENDELEO	MATUMIZI YA KAWAIDA	JUMLA	MAONI
2016/2017	5,235,823,413	4,961,677,000	10,197,500,443	Bajeti inajumlisha Fedha za Mfuko wa UKIMWI Bilioni 5.6
2015/2016	2,744,438,000	6,387,068,000	9,131,506,000	Bajeti inajumlisha Fedha za Mfuko wa UKIMWI Bilioni 3
2014/2015	5,341,286,000	3,358,663,400	8,699,949,400	
2013/2014	5,341,286,000	3,082,866,000	8,424,152,000	
2012/2013	15,341,286,000	2,809,683,657	18,272,734,455	
2011/2012	19,389,608,118	4,137,977,000	23,527,585,118	

Chanzo: Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania kwa miaka ya fedha 2011/12, 2012/13, 2013/14, 2014/15, 2015/16 na 2016/17

Chanzo: Jedwali Namba 1

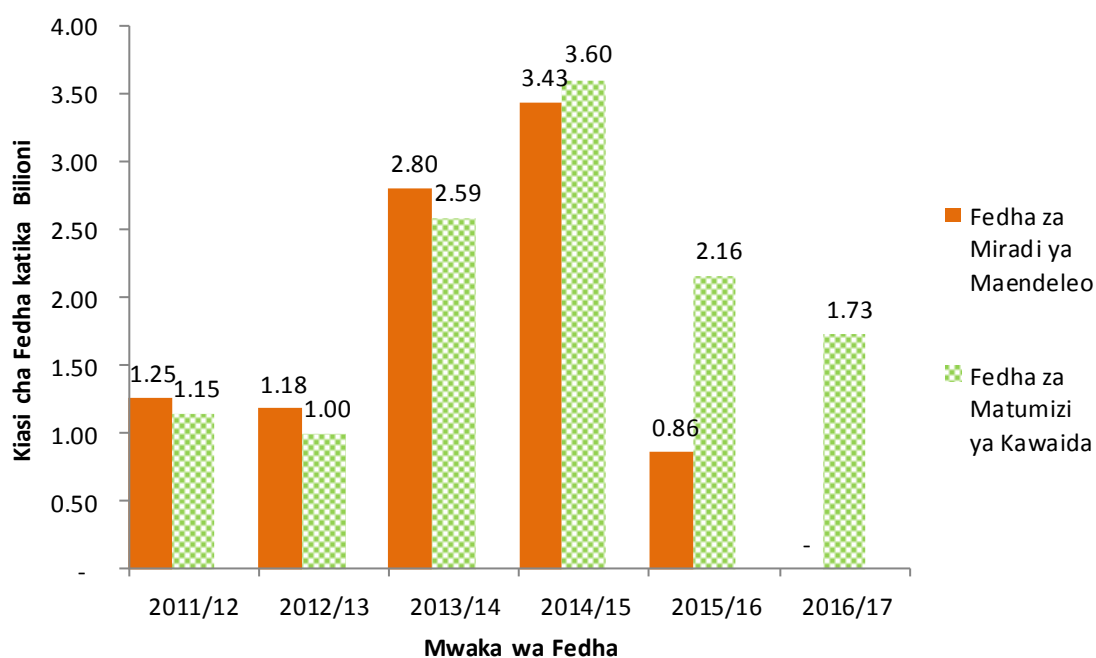
Mheshimiwa Spika, Bajeti ya Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania ilianzakupungua katika kipindicha mwaka 2012/2013na kuwa katika hali yakupanda na kushuka hadi mwaka 2015/2016 kutokana na kupungua kwa mtiririko wa fedha za wafadhili katika bajeti ya miradi ya maendeleo. Aidha, kupanda na kushuka kwa mtiririko wa fedha za matumizi ya kawaida kwa Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania katika kipindi cha mwaka 2012/2013 hadi2016/2017, kumesababishwa na ukomo wa bajeti ya Serikali. Kwa kiasi kikubwa mwenendo huu wa bajeti umeathiri utekelezaji wa majukumu ya Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania katika mapambano dhidi ya maambukizi ya UKIMWI nchini.

JEDWALI NAMBA 2:
MWENENDO WA BAJETI YA TUME YA KURATIBU UDHIBITI
WA DAWA ZA KULEVYA KWA KIPINDI CHA MIAKA
MITANO MFULULIZO KUANZIA 2011/2012
HADI 2016/2017

MWAKA	FEDHA ZA MAENDELEO	MATUMIZI YA KAWAIDA	JUMLA	MAONI
2016/2017	0	1,729,437,000	1,729,437,000	
2015/2016	860,000,000	2,159,488,359	3,019,488,359	
2014/2015	3,430,000,000	3,601,549,718	7,031,549,718	Bajeti inajumlisha Fedha za Wafadhili
2013/2014	2,798,000,000	2,587,176,826	5,385,176,826	Bajeti inajumlisha Fedha za Wafadhili
2012/2013	1,180,000,000	1,000,491,400	2,180,491,400	
2011/2012	1,254,767,000	1,150,000,000	2,404,767,000	

Chanzo: Bajeti za Tume ya Kuratibu Udhubiti waDawa za Kulevya kwa miaka ya fedha 2011/12, 2012/13, 2013/14, 2014/15, 2015/16 na 2016/17.

Grafu Namba 1: Mwenendo wa Bajeti ya Tume ya Kuratibu Udibiti wa Dawa za Kulevya kwa kipindi cha Mwaka 2011/12 hadi 2016/17

Chanzo: Jedwali Namba 2

Mheshimiwa Spika, bajeti ya Tume ya Kuratibu Udhibiti wa Dawa za Kulevya ambayo kwa sasa inajulikana kama Mamlaka ya Kudhibiti na Kupambana na Dawa za Kulevya katika kipindi cha mwaka 2011/2012 na 2012/2013 likuwa chini kutokana na ukomo wa bajeti za Serikali ulioendana sawia na kiwango cha ushamiri wa biashara na matumizi ya dawa za kulevya katika kipindi hicho; ikilinganishwa na miaka 2013/2014 na 2014/2015, ambapo ushamiri wa biashara ya dawa za kulevya uliongezeka na bajeti ya Tume iliongezeka kutokana na kuongezeka umakini wa Serikali na wafadhili katika kudhibiti biashara na matumizi ya dawa za kulevya nchini. Hata hivyo, katika kipindi cha mwaka 2015/2016 na 2016/2017, bajeti za Tume zilishuka hadi kufikia shilingi 0 kwa miradi ya maendeleo kwa mwaka 2016/2017 kutokana na ukomo wa fedha za wafadhili na kubadilika kwa vipaumbele vya bajeti ya serikali. Kwa ujumla, mwenendo mzimawa bajeti ya Tume ya Kuratibu Udhibiti wa Dawa za Kulevya umechangia kwa kiasi kikubwa kupunguza ufanisi wa Tume katika kudhibiti biashara na matumizi ya dawa za kulevya nchini.

SEHEMU YA PILI

2.0 UCHAMBUZI

Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa majukumu ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Masuala ya UKIMWI ulizingatia masharti ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016 hususan Kanuni ya 117 inayohusu utaratibu katika Kamati za Kudumu za Bunge. Hivyo, Kamati iliandaa Mpango Kazi uliotekelezwa katika kipindi cha Januari 2016 hadi Januari 2017, ambao Matokeo ya Utekelezaji wake yamefanyiwa Uchambuzi katika Sehemu hii.

2.1 UCHAMBUZI WA UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA KAMATI

2.1.1 Semina za Mafunzo

Mheshimiwa Spika, kufuatia kuundwa upya kwa Kamati za Kudumu za Bunge mnamo Januari 15, 2016 Wajumbe wa Kamati ya Masuala ya UKIMWI walipata mafunzo mbalimbali yaliyolenga kuwajengea uwezo wa kutekeleza majukumu yao kwa ufasaha, namafunzo hayo yaligawanyika katika sehemu kuu mbili:

a) Taratibu za Uendeshaji wa Shughuli za Kamati

Mheshimiwa Spika, Wajumbe walipata elimu kuhusu mambo mbalimbali yanayohusu Kamati ikiwemo muundo, majukumu na taratibu za uendeshaji wa Shughuli za Kamati kwa mujibu wa Katiba, Sheria na Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari,

2016. Aidha, kupitia mafunzo haya Wajumbe walipata uelewa wa kina katika maeneo ya uchambuzi wa bajeti za wizara/taasisi, uchambuzi wa miswada na taratibu za miswada Bungeni, pamoja na mahusiano ambayo kwa kipindi cha nyuma Kamati ilifanikiwa kuyaanzisha na vyombo vingine vya ndani na nje ya nchi vilivyojikita katika mapambano dhidi ya maambukizi ya UKIMWI.

b)Taratibu za Uendeshaji wa Tume zinazosimamiwa na Kamati

Mheshimiwa Spika, Wajumbe walipata elimu kuhusu mambo mbalimbali yanayohusu Shughuli za Kamati ikiwemo muundo na majukumu ya Tume ya Kudhibiti UKIMWI na Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya, pia Wajumbe wa Kamati waliweza kupata ufahamu juu ya sheria na sera zinazosimamia uratibu na utekelezaji wa majukumu ya Tume hizo na taasisi nyingine zote zinazotekeleza Sera za UKIMWI na Dawa za Kulevya nchini. Mbali na kupata uelewa juu ya mipango na mikakati madhubuti ya Tume hizi katika kutekeleza majukumu yake, Wajumbe pia walipata ufahamu juu ya hali halisi ya maambukizi ya UKIMWI na udhibiti wa dawa za kulevya kwa mwaka 2015/2016.

3.0 KUFUATILIA UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA TAASISI ZINAZOSIMAMIWA NA KAMATI

Mheshimiwa Spika, baada ya Kamati kujengewa uwezo kupitia semina mbalimbali za Mafunzo, Kamati ilianza utekelezaji wa majukumu yake kwa kufuatilia kwa ukaribu utendaji kazi wa Taasisi zilizo chini yake pamoja na utekelezaji wa sera na mipango anuai inayohusu Udhhibiti wa UKIMWI na Dawa za Kulevya katika Wizara na Taasisi za Umma nchini kama ifuatavyo:

3.1 TUME YA KUDHIBITI UKIMWI TANZANIA

Mheshimiwa Spika, katika utekelezaji wa majukumu ya Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania, Kamati ilibaini mambo yafuatayo:-

- a. Changamoto kubwa inayoikumba Tume ni Ufinyu wa Bajeti na ucheleweshwaji wa fedha kutoka serikalini ambapo kwa sasa, zaidi ya asilimia 90 ya bajeti ya Tume inategemea fedha za wafadhili wa nje hali iliyopelekea kupunguza ufanisi wa Tume katika mapambano dhidi ya maambukizi ya VVU na UKIMWI;
- b. Mapungufu katika Sera ya UKIMWI ya 2001 ambayo imepelekea Tume na Wadau wa UKIMWI kushindwa

kwenda na kasi inayohitajika sasa katika kudhibiti
Maambukizi ya Virusi vya UKIMWI;

c. Kutokamilika kwa Muundo wa Tume unaopelekea
uchache wa watumishi wa Tume ya Kudhibiti UKIMWI
Tanzania unaoenda sambamba na uhaba wa fursa
za kujiendeleza kitaaluma; na

d. Uelewa mdogo wa jamii hususan katika makundi
maalumu, kuhusu namna ya kujikinga na
maambukizi ya Virusi vya UKIMWI.

3.1.1 TUME YA KURATIBU UDHIBITI WA DAWA ZA KULEVYA

Mheshimiwa Spika, katika kufuatilia utekelezaji wa
majukumu ya Tume hii, Kamati ilibaini mambo yafuatayo:-

a. Ufinyu wa Bajeti inayotengwa na Serikali pamoja na
ucheleweshwaji wa mtiririko wa fedha kutoka Wizara
ya Fedha ambao unapelekea mambo yafuatayo:

i. Kukosekana kwa vitendea kazi vya kisasa
vinavyopelekea kupungua kwa ufanisi katika
udhibiti wa dawa za kulevya nchini;

- ii. Tume kushindwa kutoa elimu kwa umma juu ya athari za matumizi ya dawa za kulevya;
- iii. Tume kushindwa kufanya operesheni za ukamataji wa wafanyabiashara wa dawa za kulevya na uteketezaji wa mashamba makubwa ya Bangi katika mikoa inayoongoza kwa kilimo cha zao hilo ambalo ni haramu; na
- iv. Kukosekanakwa programu maalum zenye lengo la kuwainua kiuchumi warahibu wa dawa za kulevya ambao huchangia kukwamisha juhudi zaokatika kuachana moja kwa moja na matumiziya dawa za kulevya.

b. Kutokamilika kwa Muundo wa Tume unaopelekea uchache wa watumishi wenye taaluma mbalimbali wanaohitajika katika kuongeza ufanisi wa Tume katika kudhibiti dawa za kulevya nchini.

3.2 TAASISI ZA UMMA ZA KISEKTA ZINAZOTEKELEZA SERA ZA UKIMWI NA DAWA ZA KULEVYA

3.2.1 Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma

Mheshimiwa Spika, Kamati ilikutana na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na kujadili Mwongozo

wa namna ya kuwahudumia Watumishi wa Umma wanaoishi na Virusi vya UKIMWI (*Workplace Interventions, Medical Treatment and Training to Staff*) ambapo Kamati ilishauri mambo yafuatayo:

- a. Waajiri kuhamasisha na kuwajengea watumishi ujasiri wa kupima VVU, kutoa elimu ya kujikinga dhidi ya maambukizi ya UKIMWI na kutekeleza afua za UKIMWI mahala pa kazi;
- b. Serikali kuwachukulia hatua waajiri wanaotumia fedha zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya WAVIU kwa shughuli nyingine zisizohusiana na UKIMWI;
- c. Serikali kuongeza ajira katika viwanda vidogovidogo na katika sekta binafsi ili kukuza uchumi na kuwawezesha vijana kupata ajira ili kuwaepusha kujihusisha na matumizi ya dawa za kulevya na tabia hatarishi zinazochochea kuongezeka kwamaambukizi ya VVU na UKIMWI; na
- d. Serikali kuendelea kuwasisitiza waajiri katika utumishi wa umma kutumia fursa zinazowazunguka ili kudhibiti tatizo la unyanyapaa ambao huchangia kurudisha

nyuma juhudi za Serikali katika mapambano dhidi ya maambukizi ya UKIMWI.

3.2.2Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee Na Watoto

Mheshimiwa Spika, Kamati ilikutana na Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto ili kujadili kuhusu hatua iliyofikiwa katika Utafiti wa Upatikanaji wa Chanjo ya UKIMWI Tanzania, ambapo Kamati ilibaini kuwa wataalamu wa utafiti wa tiba bado wapo kwenye hatua za awali za utafiti wa chanjo hiyo kutokana na changamoto ya rasilimali fedha, rasilimali watu na teknolojia ya juu inayohitajika katika utafiti wa chanjo. Hivyo, kuifanya Tanzania kama zilivyo nchi nyingi za Afrika kutegemea kwa kiasi kikubwa tafiti zinazofanywa na nchi zilizoendelea kama Marekani. Kwa sababu hiyo, Kamati ilishauri mambo yafuatayo:

- a. Serikali kuona umuhimu wa kuwekeza katika utafiti wa chanjo ya UKIMWI; kwa kuongeza Bajeti ya Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto;
- b. Wizara kujielekeza zaidi katika kutoa elimu kwa wananchi juu ya kujikinga na maambukizi ya VVU na UKIMWI, pamoja na Magonjwa Sugu

Yasiyoambukizwa (MSY) kwa maana “*Kinga ni bora kuliko Tiba*”.

3.2.3 Bohari Kuu ya Madawa (MSD) na Baraza la WAVIU (NACOPHA)

Mheshimiwa Spika, Kamati ilikutana na Bohari Kuu ya Madawa nchini pamoja na Baraza la Watu wanaoishi na Virusi vya UKIMWI ili kujadili mafanikio na changamoto zilizopo katika upatikanaji, usambazaji na utumiaji wa dawa za kufubaza makali ya VVU (ARVs) nchini. Ambapo, Kamati ilibaini uwepo wa changamoto katika upatikanaji wa dawa hizo katika vituo vingi vya afya nchini inayosababishwa na malimbikizo ya madeni ya Bohari Kuu ya Madawa katika Mamlaka ya Bandari, hali iliyopelekea watumiaji wa dawa hizo kulazimika kununua dawa katika maduka ya dawa ya watu binafsi kwa bei za juuhuku wengine wakishindwa kumudu gharama hizo na kujikuta wakidhoofika. Hivyo, Kamati ilishauri mambo yafuatayo:

- a. Serikali kufanya jitihada za haraka za ulipaji wa deni kwa Bohari Kuu ya Dawa (MSD) ili kuwasaidia WAVIU kupata dawa za kufubaza makali ya VVU kwa wakati pia kutowakatisha tamaa Wafadhili wanaotuletea dawa hizo;

- b. Serikali kuwekeza katika uzalishaji wa ndani wa dawa hizi ili kuondokana na utegemezi wa wafadhili katika ununuzi wa madawa kama jirani zetu wa Uganda wanavyofanya; na
- c. Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa itoe Waraka utakaohusu Halmashauri zote kushirikiana na Mabaraza ya WAVIU katika kubuni njia za kuwakwamua kiuchumi WAVIU na kusaidia katika mapambano dhidi ya maambukizi ya VVU.

3.2.4 Ofisi ya Mkaguzi na Mdhhibiti Mkuu wa Serikali

Mheshimiwa Spika, Kamati ilikutana na Ofisi ya Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Serikali ili kujadilimafanikio na changamoto zilizopo katika utekelezaji wa Afua za UKIMWI katika Ofisi hiyo, ambapo Kamati ilibaini yafuatayo:

- a. Ufinyu wa bajeti iliyotengwa na Serikali kwa ajili ya kuwahudumia watumishi WAVIU na kuratibu masuala mbalimbali yanayohusu UKIMWI katika Ofisi hii;
- b. Ufinyu wa bajeti nzima ya uendeshaji wa shughuli za Ofisi ya Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Serikali, uliopelekea Ofisi hii kushindwa kutekeleza majukumu yake yote ipasavyo ikiwa ni pamoja na kufanya ukaguzi wa fedha za UKIMWI katika Ofisi/Taasisi zote za Umma na Asasi zisizo za kiserikali ambazo fedha zake zinapitia Wizara ya Fedha.

Mheshimiwa Spika, Kwa sababu hiyo, Kamati ilimshauri Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Serikali kufanya Ukaguzi wa “Value-for-Money” kwa Fedha zote za Masuala ya UKIMWI ili kuona kama pesa zinazotengwa mahususi kushughulikia Masuala ya UKIMWI zinatumika kama zilivyokusudiwa.

3.2.5 Wizara ya Habari, Utamaduni, Wasanii na Michezo

Mheshimiwa Spika, Kamati ilikutana pia na Wizara ya Habari, Utamaduni, Wasanii na Michezo kwa lengo la kujadili Taarifa ya Wizara kuhusu Utekelezaji wa Afua za UKIMWI mahali pa kazi ambapo Kamati ilibaini kuwa utekelezaji wa Mwongozo huo katika wizara hii umejikita zaidi katika kuwapatia posho za kujikimu watumishi ambao ni WAVIU, lakini kuna jitihada ndogo sana zinazofanywa katika utoaji wa elimu ya kujikinga dhidi ya maambukizi mapya kwa watumishi wa wizara hiyo. Hivyo, Kamati ilishauri mambo makubwa mawili kwa Wizara hii:

- a. Wizara kuweka matangazo mengi yanayohusu Mapambano dhidi ya UKIMWI kwenye viwanja vya michezo ili elimu kuhusu UKIMWI iweze kuwafikia wananchi wengi zaidi; na

- b. Wizara kuweka mikakati madhubuti ya kuwasaidia wanamichezo na wasanii kwa ujumla kutokujihusisha na matumizi ya dawa zaa kulevya.

3.2.6 Wizara ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Ufundi

Mheshimiwa Spika, Kamati ilikutana na Wizara ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Ufundi ili kujadili Taarifa yao ya Utekelezaji wa Mwongozo wa Afua za UKIMWI Mahali pa Kazi ambapo changamoto kubwa iliyobainika na Kamati ni utekelezaji mdogo wa afua za UKIMWI katika wizara yenyewe na taasisi inazosisimamia, hivyo Kamati ilishauri mambo yafuatayo:

- a. Wizara isimamie vyema utekelezaji wa Sera ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi ya Mwaka 2014 kuhusu Malengo na Matamko yanayohusu Mapambano dhidi ya Maambukizi ya VVU kwa watumishi; na
- b. Serikali kuziagiza shule zote nchini kuweka ajenda ya UKIMWI na dawa za kulevya kunapokuwa na vikao vya wazazi na wanafunzi ili kuhakikisha wanafunzi na wazazi wanapata uelewa juu ya kujikinga dhidi ya UKIMWI na matumizi ya Dawa za Kulevya.

3.2.7 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

Mheshimiwa Spika, Kamati ilikutana na Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi ili kujadili mafanikio, changamoto na matarajio ya Wizara hii katika Udhhibiti wa Matumizi ya Dawa za Kulevya nchini ambapo, Kamati ilibaini

changamoto nyingi zilizotokana na ufinyu wa bajeti ya wizara, hivyo kupelekea zoezi la udhibiti wa dawa za kulevya nchini kutokuwa na matokeo ya kuridhisha. Hii imetokana na bajeti yawizara hii kupungua kwa mwaka wa fedha 2016/2017 na kufikia shilingi bilioni 30,000,000,000 kwa miradi ya maendeleo ikilinganishwa na kiasi cha shilingi bilioni 65,757,261,000 zilizotengwa kwa mwaka wa fedha uliopita 2015/2016. Hivyo, Kamati ilishauri yafuatayo:

- a. Jeshi la Polisi kuongezewa Bajeti ili kuwawezesha kununua vitendea kazi kama boti za doria ili kukabiliana na changamoto wanazopata katika kudhibiti uingizwaji wa dawa za kulevya nchini; na
- b. Jeshi la Polisi kuimarisha ulinzi hususan katika maeneo ya bandari, viwanja vya ndege na mipaka ya nchi.

4.0 UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO

4.1 Mradi wa Ujenzi wa Ghala la Kuhifadhia Dawa za Kulevya Mheshimiwa Spika, Kamati ilikagua Mradi wa Ujenzi wa Ghala la Kuhifadhia Vielelezo vya Kesi za Dawa za Kulevya wenye thamani ya shilingi Milioni 272,500,000 uliotekelwa ndani ya Makao Makuu ya Jeshi la Polisi Kurasini, Dar es Salaam na kusimamiwa na Tume ya Kuratibu Udhibiti wa Dawa za Kulevya. Kamati ilibaini mapungufu mengi katika Mradi yakiwemo:

- a. Udogo wa eneo la ghala na ubora usioridhisha wa viwango vya ujenzi ikilinganishwa na mahitaji makubwa ya hifadhi za vidhibiti vya dawa za kulevya vilivyohifadhiwa ndani ya ghala hilo na vile vinavyoendelea kukamatwa; na
- b. Mazingira magumu na hatarishi ya Watumishi wanaofanya kazi katika ghala hilo, kutokana na ukosefu wa vitendea kazi wengi wao wameathirika kwa kuvuta hewa iliyochanganyika na dawa za kulevya na wengine kunusurika na milipuko inayosababishwa na kemikali za madawa hayo.

Mheshimiwa Spika, kutokana na mapungufu haya, Kamati inashauri mambo yafuatayo:

- a. Serikali kuona umuhimu wa kutenga fedha za kutosha ili kujenga ghala kubwa, imara na la kisasa litakalokidhi mahitaji ya sasa ya kuhifadhi vidhibiti vya sampuli mbalimbali za dawa za kulevya vinavyokamatwa (*ushahidi*);
- b. Serikali iwekeze katika vitendea kazi vya kisasa vitakavyolinda afya za watumishi lakini pia vitakavyorahisisha zoezi la upekuzi na ukamataji wa dawa za kulevya zinazoingizwa nchini kupitia njia mbalimbali; na

c. Serikali kutoamotishakwa watumishi wa kitengo maalumu cha udhibiti wa dawa za kulevya kwa kuboresha mazingira wanayofanyia kazi ikiwemo posho, ofisi na vitendea kazi.

4.2 Ziara

Mheshimiwa Spika, katika kipindi hiki pia Kamati ilifanya ziara za kazi katika taasisi mbalimbali ili kufuatilia utekelezaji wa sera za UKIMWI na Dawa za Kulevya, Taasisi hizo ni pamoja na Vituo vya Kutolea Huduma za Dawa ya Methadone kwa Warahibu wa Dawa za Kulevya vilivyopo katika Hospitali ya Taifa Muhimbili na Hospitali ya Mwananyamala, Pili Missana Foundation Sobber House, Ofisi ya Mkemia Mkuu wa Serikali, Bohari Kuu ya Madawa (MSD), Mgodi wa Dhahabu wa Acacia, na Kliniki ya WAVIU katika Kituo cha Afya cha Kambarage.

Mheshimiwa Spika, kutokana na ziara hizi, Kamati inashauri mambo yafuatayo:

- a. Serikali kutenga bajeti ya kutosha ili kuiwezesha Ofisi ya Mkemia Mkuu kumudu gharama za kuendesha ofisi kwa wakati na kwa ufanisi; ili kusaidia kupunguza mlundikano wa kesi za dawa za kulevya;
- b. Serikali kuona umuhimu wa kupitisha sheria zitakazolinda uanzishwaji wa wakala mbalimbali wa

- serikali ili kuzipa mamlaka kamili wakala hizo katika maeneo yao ya utendaji;
- c. Kudumisha ushirikiano wa kazi kati ya Jeshi la Polisi, Mahakama na Ofisi ya Mkemia Mkuu wa Serikali ili kuongeza ufanisi katika kushughulikia masuala yanayohusu udhibiti wa Dawa za Kulevya nchini;
 - d. Serikali itenge bajeti ya kutosha ili kuwezesha ujenzi wa vituo vingi vya huduma ya tiba ya utengemao kwa warahibu wa dawa za kulevya, ununuzi wa vitendea kazi, vifaa tiba na kuajiri watumishi ili kuleta ufanisi katika utoaji wa huduma;
 - e. Kuwepo na takwimu za WAVIU Mahala pa Kazi ili kuwezesha serikali kuchukua hatua sahihi.

5.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI

Mheshimiwa Spika, mwezi Aprili, 2016 Kamati ilikutana na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Majukumu ya Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania (TACAIDS) na Tume ya Kuratibu Udhubiti wa Dawa za Kulevya kwa mwaka wa fedha 2015/2016, kisha Kamati ilipitia na kuchambua Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Tume ya Kuratibu Udhubiti wa Dawa za Kulevya – *Fungu 91* na Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania (TACAIDS) – *Fungu 92* kwa mwaka wa fedha 2016/2017; kama ilivyoainishwa katika Nyongeza ya Nane

ya Kanuni ya 118 ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wa Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Tume ya Kudhibiti UKIMWI na Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya, Kamati ilizingatia maelezo nafafanuzi mbalimbali zilizotolewa na Tume hizo kuhusiana na Makadirio ya Mapato na Matumizi yao ambapo Kamati ilipitisha shilingi bilioni 2,340,236,000 kwa matumizi ya kawaida kwa Fungu 91 - Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya na hakuna kiasi kilichotengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo. Aidha, kiasi cha shilingi bilioni 4,961,677,000 kilitengwakwa matumizi ya kawaidana shilingi bilioni 5,235,823,413 kwa miradi ya maendeleo kwa Fungu 92 - Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania kwa mwaka wa fedha 2016/2017. Ambapo, Kamati iliridhia na kupitisha Makadirio ya Tume zote mbili na kuwasilisha maoni yake ikiwa ni pamoja na kuliomba Bunge lipitisha Makadirio ya Tume hizo kwa mwaka wa fedha 2016/2017.

SEHEMU YA TATU

6.0 MAONI NA USHAURI

Mheshimiwa Spika, kutokana nashughuli za Kamati zilizofanyika katika kipindi cha mwaka mmoja (Januari, 2016 - Januari, 2017) kumekuwa na changamoto mbalimbali zilizojitokeza katika Taasisi zinazosimamiwa na Kamati hii ambazo Kamati inazitolea maoni na ushauri ufuatao:

TUME YA KURATIBU UDHIBITI WA DAWA ZA KULEVYA

Mheshimiwa Spika, ili kutekeleza vyema majukumu ya Tume ya Kuratibu Udhibiti wa Dawa za Kulevya, Kamati inashauri mambo Nane (8) yafuatayo:-

1. **Kwa kuwa**, Kamati imebaini dosari nyingi katika Sera ya Dawa za Kulevya ya mwaka 2004 ambayo imepitwa na wakati,

Na kwa kuwa, dosari hizo zimechangia ugumu katika utatuzi wa changamoto za sasa kuhusu udhibiti wa uingizwaji na matumizi ya dawa za kulevya, hali inayopelekea taifa kuendelea kupoteza nguvu kazi.

Kwa hiyo basi, Kamati inashauri kuwa Serikali iharakishe mapitio ya sera hii ili kulinusuru taifa na janga hili la dawa za kulevya.

2. **Kwa kuwa,** Kamati imebaini kuwa tangu Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya ibadilishwe kisheria kuwa Mamlaka ya Kupambana na Dawa za Kulevya, muundo wake bado haujakamilika,

Na kwa kuwa, kutokukamilika kwa muundo huo kunasababisha Tume kushindwa kuajiri watumishi wa kutosha (*watumishi 37 kati ya 65 wanaohitajika*),

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri serikali kuharakishana kukamilisha mchakato wa muundo wa Mamlaka hii ili uanze kutumika mara moja na kuongeza ufanisi katika kudhibiti uingizwaji na matumizi ya dawa za kulevya.

3. **Kwa kuwa,** imebainika kwamba Ukomo wa Bajeti ya Serikali kwa Tume umekuwa unakwamisha utendaji wa baadhi ya majukumu ya Tume hii kama vile:
 - a) Kudhibiti uingizwaji wa dawa za kulevya katika mipaka yote ya nchi ambayo ni mingi na ina

vipenyo vingi vinavyofanya zoezi la udhibiti kuwa gumu;

- b) Tume kushindwa kuteketeza mashamba ya bangi ambayo hulimwa sehemu zisizofikika kwa urahisi ambapo utekelezaji wa zoezi hilo uhitaji fedha nyingi; na
- c) Tume kushindwa kutoa elimu kwa wananchi kuhusu madhara yatokanayo na matumizi ya dawa za kulevya ili kunusuru afya za Watanzania na nguvu kazi ya taifa.

Na kwa kuwa, kutotekelezwa kwa majukumu ya msingi ya Tume hiyo kutokana na ufinyu wa bajeti kunaathiri juhudi za Udhibiti wa dawa za Kulevya nchini jambo ambalo lina madhara makubwa kwa taifa,

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri Serikali kuangalia uzito wa majukumu yanayotekelezwa na Tume hii katika kupambana na biashara haramu ya dawa za kulevya nchini, kwa kuongeza bajeti yao ili kuiongezea ufanisi Tume na kuhakikisha kuwa mafanikio yaliyofikiwa katika udhibiti wa dawa za kulevya hayapotei.

4. **Kwa kuwa**, Kamati imebaini kukosekana kwa chombo cha kisheria cha kushughulikia udhibiti wa biashara na matumizi ya dawa za kulevya katika ngazi ya halmashauri,

Na kwa kuwa, kukosekana kwa chombo hicho kunachangia udhibiti duni wa dawa za kulevya katika halmashauri nchini,

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri Serikali kupitia Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (TAMISEMI) kufanya maboresho ya Kamati za UKIMWI za Halmashauri ili kisheria ziwe na uwezo wa kusimamia shughuli za udhibiti wa dawa za kulevya katika ngazi ya halmashauri kama ilivyo kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Masuala ya UKIMWI, kwa lengo la kusimamia kwa pamoja mambo haya yanayoendana.

5. **Kwa kuwa**, Serikali imebaini changamoto katika upatikanaji wa tiba za utengemao (*Rehabilitation*) wa warahibu (*Addicts*) wa dawa za kulevya nchini ambapo kwa sasa zinapatikana katika mkoa wa Dar es Salaam na Zanzibar pekee,

Na kwa kuwa, changamoto hiyo inakwamisha juhudi za kuwawezesha Warahibu kuacha matumizi ya dawa za kulevya, jambo linalochangia madhara ya kijamii nchini,

Kwa hiyo basi, Kamati inashauri kwamba huduma hii ihuisihwe katika Sera ya Afya kama ilivyofanyika kwa suala la UKIMWI ili kuongeza wigo wa upatikanaji wa huduma hii kwa nchi nzima.

6. **Kwa kuwa**, Kamati imebaini uwepo wa mwamko mdogo na ushiriki duni wa jamii katika mapambano dhidi ya biashara haramu ya dawa za kulevya,

Na kwa kuwa, hali hiyo kwa kiasi kikubwa imesababisha ongezeko la watumiaji wa dawa za kulevya, wagonjwa wa akili na maambukizi ya Virusi vya UKIMWI,

Kwa hiyo basi, Kamati inashauri:

- a) Tume ishirikiane na vyombo vya dola katika kuandaa kampeni endelevu ambazo mbali na kuwajengea uelewa watanzania kuhusu umuhimu wa kushiriki katika mapambano haya, pia

utawapa motisha ya kushiriki katika mapambano dhidi ya biashara ya dawa za kulevya; na

- b) Viongozi wakuu wa nchi kutoa kauli thabiti na kusimamia utekelezaji wa kauli hizo katika kukemea na kukomesha biashara na matumizi ya dawa za kulevya ili kuhamasisha ushiriki wa jamii nzima katika janga hili.

7. **Kwa kuwa**, Kamati imebaini uwepo wa changamoto mbalimbali zinazowakabili warahibu (*Addicts*) wa dawa za kulevya punde wanapoacha matumizi ya dawa hizo, kama kutengwa na jamii na kukosa ajira,

Na kwa kuwa, changamoto hizo husababisha Warahibu kurudia matumizi ya dawa za kulevya au kujiingiza katika vitendo vya uhalifu.

Kwa hiyo basi, Kamati inashauri kuwa, Serikali kupitia Ofisi ya Waziri Mkuu - Sera, Bunge, Ajira, Vijana na Walemavu ianzishe programu maalumu za kuwasaidia warahibu wa dawa za kulevya kuweza kujiinua na kujitegemeza kiuchumi mara tu baada ya kuachana na matumizi ya dawa za kulevya.

8. **Kwa kuwa**, Kamati imebaini uwepo wa uhusiano mkubwa kati ya matumizi ya pombe za bei rahisi maarufu kama “*viroba*” na kuongezeka kwa tabia hatarishi zinazochangia ongezeko la vijana katika matumizi ya dawa za kulevya,

Na kwa kuwa, hali hiyo inaathiri ufanisi wa nguvu kazi ya taifa kutokana na madhara ya matumizi ya dawa za kulevya,

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri Serikali kufungia kabisa uzalishaji na uuzwaji wa pombe za bei rahisi maarufu kama “*viroba*” ili kulinusuru taifa.

TUME YA KUDHIBITI UKIMWI TANZANIA;

Mheshimiwa Spika, ili Tume hii iweze kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi mkubwa, Kamati inashauri mambo Saba (7) yafuatayo:-

1. **Kwa kuwa**, Kamati imebaini dosari nyingi katika Sera ya UKIMWI ya mwaka 2001,

Na kwa kuwa, dosari hizo zinachangia kukosekana kwa mafanikio katika malengo ya Sera, ikiwemo kushindwa kuendana na hali halisi ya maambukizi ya Virusi vya UKIMWI nchini,

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri Serikali kuharakishamchakato wamapitio ya sera hii utakaoshirikisha wadau wote muhimu;

2. **Kwa kuwa,** Marekebisho ya Sheria Na. 6 ya mwaka 2015 yalihatiji Muundo Mpya wa Tume ya Kudhibiti UKIMWI nchini ili kuongeza ufanisi wa kiutendaji na kwamba Mchakato wa kuandaa Muundo huo haujakamilika,

Na kwa kuwa, Kutokamilika kwa Muundo huo kunasababisha kupunguza ufanisi katika mapambano dhidi ya UKIMWI,

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri Serikali kuharakisha ukamilishaji wa muundo ili uanze kutumika mara moja na kuongeza ufanisi katika udhibiti wa UKIMWI.

3. **Kwa kuwa,** Kamati imebaini Changamoto kubwa katika utengaji wa bajeti ya Mfuko wa UKIMWI ulioanzishwa kwa mujibu wa Sheria ya Tume ya Kudhibiti UKIMWI Na. 22 ya mwaka 2001 pamoja na marekebisho yake ya mwaka 2015,

Na kwa kuwa changamoto hiyo inasababisha utegemezi uliokithiri kwa fedha za wafadhili katika

kutekeleza majukumu ya udhibiti wa UKIMWI nchini ikiwemo, upatikanaji wa uhakika wa Dawa za kufubaza makali ya VVU (ARVs) na huduma nyingine zisizo za kitabibu.

Kwa hiyo basi, Kamati inashauri kuwa katika utengaji wa bajeti ya Mfuko wa Udhamini wa Kudhibiti UKIMWI (ATF), Serikali ianzishe kisheria chanzo mahususi cha kutunisha Mfuko huu kama ilivyo katika Mifuko mingine kama vile Mfuko wa Barabara (*Road Fund*) ili kupunguza utegemezi mkubwa kwa fedha za wafadhili ambazo mbali na kuambatana na masharti magumu, hivi sasa zimeanza kupungua.

4. **Kwa kuwa,** Kamati ilibaini changamoto ya ufinyu wa bajeti kwa Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania (TACAIDS) pamoja na ucheleweshaji wa fedha hizo kutoka Hazina,

Na kwa kuwa, hali hii inasababisha:

- a) Tume kushindwa kuajiri watumishi wa kutosha katika Ofisi zake (kwa sasa ina watumishi 83 kati ya 120 wanaohitajika);
- b) Tume kushindwa kuwaendeleza kitaalumawatumishi wake hasa katika maeneo ya

Ukaguzi wa Ndani, Tathminina Teknolojia ya Habari na Mawasiliano inayokuwa kwa kasi duniani; na

- c) Tume kushindwa kumudu gharama za uendeshaji wa ofisi kwa ujumla.

Kwa hiyo basi, Kamati inashauri kuwa:

- a) Serikali itoe kipaumbele katika mapambano dhidi ya UKIMWI kwa kutenga bajeti ya kutosha kwa Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania ili kuhakikisha kuwa mafanikio yaliyofikiwa katika udhibiti wa UKIMWI nchini hayapotei;
- b) Kwa kuzingatia kiwango cha bajeti inayotolewa na Serikali, Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania iweke utaratibu maalum wa kuwaendeleza watumishi wake ili kuendana na kasi ya ukuaji wa TEHAMA duniani;

- 5. **Kwa kuwa**, Kamati imebaini Changamoto ya Ukosefu wa Takwimu za Taifa kuhusu Maambukizi ya UKIMWI nchini,

Na kwa kuwa, ukosefu wa Takwimu sahihi na za kutumainiwa (*Reliable*) unasababisha Serikali

kushindwa kuchukua hatua sahihi katika mapambano dhidi ya UKIMWI,

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kuwa Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania inaijengea uwezo thabiti divisheni ya Ufuatiliaji na Tathmini ili kwa kushirikiana na Ofisi ya Takwimu ya Taifa na Taasisi nyingine za utafiti, Tume iweze kukusanya na kuchapa takwimu za maambukizi ya virusi vya UKIMWI kwa nchi nzima.

6. **Kwa kuwa,** Baadhi ya Asasi zisizo za Kiserikali (AZISE yaani NGOs) zinazofanya kazi za Masuala ya UKIMWI kwa ufadhili wa watu wa nje, hutekeleza pia ajenda binafsi za wafadhili hao kama masharti ya ufadhili ambayo mara nyingi huenda kinyume na mila na desturi za kitanzania;

Na kwa kuwa, mwenendo wa Asasi hizo unachangia ukiukwaji wa maadili, mila na desturi bora za kitanzania,

Kwa hiyo basi, Kamati inaishauri Serikali kuweka utaratibu maalum wakufuatilia uendeshaji wa shughuli za Asasi zisizo za Kiserikali zinazojishughulisha na

masuala ya UKIMWI ili kuhakikisha kuwa zinafanya kazi kwa kuzingatia maadili, mila na desturi za kitanzania.

7. Kwa kuwa, imebainika kuwa makundi yaliyo katika hatari zaidi ya kupata maambukizi ya VVU bado yanahitaji elimu ya kinga dhidi ya Maambukizi ya UKIMWI, na kwamba ushiriki wa vijana katika kuibua, kupanga na kutekeleza afua za UKIMWI nchini ni duni,

Na kwa kuwa, kukosekana kwa elimu ya kingadhidi ya Maambukizi ya UKIMWI, kwa makundi hayo pamoja na ushiriki duni wa makundi hayo katika kuibua na kupanga afua za UKIMWI kunasababisha kutokufanikiwa kwa juhudi za kutokomeza kabisa Maambukizi mapya.

Kwa hiyo basi, Kamati inashauri mambo yafuatayo:

a) Tume ijikite zaidi katika kutoa elimu ya kinga dhidi ya Maambukizi ya UKIMWI katika makundi yaliyo katika hatari zaidi ya kupata maambukizi ya VVU ikiwemo watumiaji wa dawa za kulevya hasa kwa njia ya kujidunga, wanaume wanaofanya ngono ya jinsia moja, wafanyabiashara ngono, madereva wa magari ya masafa marefu na

- maeneo ya shughuli mbalimbali za kiuchumi ikiwemo migodi, mialo, ujenzi wa barabara, n.k; na
- b) Serikali itoe huduma rafiki kwa vijana hasa katika huduma za afya ili kuongeza ushiriki wa vijana katika kuibua, kupanga na kutekeleza afua za UKIMWI nchini.

SEHEMU YA NNE

7.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru tena kwa kunipa fursa hii ya kuwasilisha Taarifa ya Kamati kuhusu

utekelezaji wa majukumu yake hadi kufikia Januari, 2017. Tunaamini kuwa fursa hii inayotokana na masharti ya Kanuni ya 117(15) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016, itasaidia kuliwezesha Bunge lako tukufu kutekeleza wajibu wake ipasavyo.

Mheshimiwa Spika, naombanachukua fursa hii kumpongeza Waziri wa Nchi Ofisi ya Waziri Mkuu - Sera, Bunge, Ajira, Vijana na Walemavu, Mhe. Jenista Mhagama, Mb na aliyekuwa Naibu Waziri wake Dkt. Abdallah Possi, Mb. Aidha, nampongeza pia Mkurugenzi Mtendaji wa Tume ya Kudhibiti UKIMWI Tanzania, Dkt. Leonard Maboko na Kaimu Kamishna wa Tume ya Kuratibu Udhhibiti wa Dawa za Kulevya, Ndg. Aida Tesha; na Watendaji wote wa Tume hizo kwa ushirikiano walioipa Kamati kwa kipindi cha mwaka mzima, kwa kufika mbele ya Kamati na kutoa ufafanuzi mara zote ulipohitajika.

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee napenda niwashukuru sana Wajumbe wa Kamati kwa uchapakazi wao wakati wote wa kutekeleza majukumu ya Kamati kwa Mwaka mzima. Wajumbe wamefanya kazi kubwa katika kuhakikisha Kamati inaisimamia na kuishauri vyema

Serikali kwa mujibu wa Katiba ya nchi na Kanuni za Kudumu za Bunge. Napenda kuwatambua Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Masuala ya UKIMWI kwa majina kama ifuatavyo:

1. Mhe. Dkt. Faustine Engelbert Ndugulile, Mb –Mwenyekiti
2. Mhe. Dkt. Jasmine Tiisekwa Bunga, Mb –M/Mwenyekiti
3. Mhe. Asha Abdallah Juma, Mb - Mjumbe
4. Mhe. Dkt. Hadji Hussein Mponda, Mb - Mjumbe
5. Mhe. Daniel Edward Mtuka, Mb -Mjumbe
6. Mhe. Gibson Blasius Meiseyeki, Mb - Mjumbe
7. Mhe. Joseph Kizito Mhagama, Mb -Mjumbe
8. Mhe. Juliana Daniel Shonza, Mb - Mjumbe
9. Mhe. Kemirembe Julius Lwota, Mb - Mjumbe
- 10.Mhe. Lucia Ursula Michael Mlowe, Mb - Mjumbe
- 11.Mhe. Mary Deo Muro, Mb - Mjumbe
- 12.Mhe. Martha Mosses Mlata - Mjumbe
- 13.Mhe. Masoud Abdallah Salim, Mb - Mjumbe
- 14.Mhe.Oscar Rwegasira Mukasa, Mb - Mjumbe
- 15.Mhe. Stanslaus Haroon Nyongo,Mb - Mjumbe
- 16.Mhe. Yussuf Kaiza Makame, Mb - Mjumbe
- 17.Mhe. Zainab Matitu Vullu, Mb - Mjumbe
- 18.Mhe.Omary Ahmad Badwel, Mb - Mjumbe

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee napenda kumshukuru Katibu wa Bunge, Dkt. Thomas Kashillilah, kwa ushirikiano ambao amekuwa akitoa kwa Kamati. Pamoja na yeye, namshukuru Mkurugenzi wa Idara ya Kamati za Bunge, Ndg. Athumani Hussein, Wakurugenzi Wasaidizi, Makatibu wa Kamati hii, Ndg. Asia Msangi, Ndg. Happiness Ndalu na Ndg. Susan Ngole pamoja na Msaidizi wa Kamati Ndg. Grace Mwenye, kwa kuratibu vyema Shughuli za Kamati na kuhakikisha Taarifa hii inakamilika.

Mheshimiwa Spika, sasa naliomba Bunge lako Tukufu liipokee na kuijadili taarifa hii na hatimaye kukubali Maoni na Ushauri wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Masuala ya UKIMWI.

Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.

.....

Dkt. Faustine Engelbert Ndugulile, Mb

MWENYEKITI

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MASUALA YA UKIMWI

06 FEBRUARI, 2017